

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ S/10 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулов Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилевич – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

Норматов Бекзод Ақром ўғли – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори, Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Ҳавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги

Тошкент давлат педагогика университети,
Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология
фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги
Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна –
психология фанлари доктори, доцент,
Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари
доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт
бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология
фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон
миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари
доктори, профессор, Ўзбекистон миллий
университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобовна – социология
фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон
халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар
доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор,
Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар
доктори, доцент, Ўзбекистон миллий
университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Norbekov Ahmadjon Norbekovich

XX-ASRNING BIRINCHI YARMIDA O'ZBEKISTONNING SIYOSIY -IJTIMOIY VA IQTISODIY

HOLATI 11-18

Eliboyev Ozodjon Po'lat o'g'li

BAQTIRIYANING KUSHONIYLAR DAVRI SHAHARSOZLIGI VA ME'MORCHILIGI..... 19-23

Нуритдинова Нодира Сирожовна

XX-АСР БОШЛАРИДА ТУРКИСТОН ЎЛКАСИДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИ (СЕНАТОР К.К. ПАЛЕН

ТАФТИШ МАТЕРИАЛЛАРИ АСОСИДА)..... 24-28

Чориев Шоҳрух Холтура ўғли

ЎРТА ОСИЁ ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИДА САРОЙ АРХИТЕКТУРАСИ ИЖТИМОИЙ

СТРАТИФИКАЦИЯНИ ЎРГАНИШ МАНБАСИ СИФАТИДА 29-38

Жумаева Шоира Бердияровна

МАРКАЗИЙ ОСИЁ МИНТАҚАСИДА ЗИЁРАТ ТУРИЗМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА

МУҚАДДАС ҚАДАМЖО ВА ЗИЁРАТГОҲЛАРНИНГ ЎРНИ 39-43

Jo'rayev Muxriddin Xasanovich

MOVAROUNNAHRLIK MUHADDISLARNING ILMIY SAFARLARI VA SAFAR YO'LLARI

GEOGRAFIYASI..... 44-51

Муқимова Рисолат Рустамжон қизи

ЗИЁРАТ МАРОСИМЛАРИДА ТАБИАТ КУЛЬТИ БИЛАН БОҒЛИҚ УРФ-ОДАТЛАР 52-56

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Абдуллаев Алтинбек Янгибаевич

ДОННИ ҚАЙТА ИШЛАШ КОРХОНАЛАРИДА ТЎЛОВ ҚОБИЛИЯТИ БОШҚАРУВ ҲИСОБИНИНГ

ИЛМИЙ – МЕТОДОЛОГИК ЁНДОШУВИ 57-69

Baxriddinova Yulduz Baxriddinovna

MINAQALARDA FARMATSEVTIKA SANOATINI RIVOJLANTIRISHNING ZARURIYATI 70-75

Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHDA AGROBIOKIMYO XIZMATLARINI

TAKOMILLASHTIRISHNING OBYEKTIV ZARURATI 76-86

Ибадуллаев Дилшад Ибрагимович

ИНВЕСТИЦИЯ САЛОҲИЯТИНИ МИНТАҚА ИҚТИСОДИЁТИГА ТАЪСИРИНИ

ЭКОНОМЕТРИК БАҲОЛАШ АСОСЛАРИ 87-92

Исламтудинова Дина Файзрахмановна

АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ

УЗБЕКИСТАН 93-102

Qobiljon Isaev

O'ZBEKISTONNING JAHON SAVDO TASHKILOTIGA (JST) A'ZO BO'LISHINI IQTISODIY

BAHOLASH 103-110

09.00.00 – FALSAFA FANLARI*Xaitov Elmurod Bekmurodovich*

O'ZBEKISTONDA "AHOLI HAYOT SIFATI"GA ASOSIY YONDOSHUVLAR: MUAMMO VA YECHIMLAR (IJTIMOIY-FALSAFIY TAHLIL) 111-116

Расулов Зоҳиддин Усарович

СПОРТ ЭСТЕТИКАСИ: РИТМ, ХАРАКАТ ВА МАДАНИЯТНИНГ УЙЎНЛИГИ 117-122

Тавмурадов Жамшид Элмурадович

АБДУЛҚОДИР БЕДИЛНИНГ ҲАЁТ ЙЎЛИ: ФАЛСАФА ВА АДАБИЙ МЕРОС 123-128

Davronov Otabek Ulug'bek o'g'li

YUSUF QORABOG'IIY SHAXSIYATI VA FALSAFIY-ILMIY MEROSI 129-132

Muxtorova To'tixon Solijonovna

FALSAFA FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR: METODLAR VA AMALIYOTLAR 133-137

Akramov G'iyosiddin Najmiddinovich

MARGINALLASHUV TUSHUNCHASINING IJTIMOIIY-FALSAFIY TAHLILI 138-142

Ahmedova Dilrabo

DINIY BAG'RIKENGLIKNING YOSHLAR IJTIMOIIY, MA'NAVIIY QIYOFASI SHAKLLANISHIDAGI IJTIMOIIY POTENSIALI 143-150

11.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI*Abdunabiyev Sunnat Botirovich*

IBN BATTUTANING «SAYOHATNOMA» ASARIDA TARIXIIY SHAXSLAR NOMINING TARJIMADA BERILISHI 151-159

Seytnazarova Injayim

ADABIYOTSHUNOSLIK SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAHLILI 160-168

Tukhtakhodjaeva Zulfya

PHRASEOLOGY AS A SUBSYSTEM OF THE ENGLISH VOCABULARY 169-174

Abdusalamov Doniyor Togayali ogli

REFLECTION OF THE CONCEPT OF «POLITENESS» IN THE PHRASEOLOGICAL AND PAREMIOLOGICAL RESERVOIRS OF THE COMPARED LANGUAGES 175-179

Axmedov Anvar Botirovich

TILNING NOMINATSIYA TIZIMIDA O'ZLASHMA SO'ZLAR 180-184

Aminov Farrukh Komiljon Ugli

THE EVOLUTION OF MEDIA DISCOURSE: FROM TRADITIONAL FORMS TO MULTIMODAL REPRESENTATIONS IN DIGITAL SPACES 185-193

Sharipov Bobur Salimovich

RETSIPROKLI SEMANTIK DERIVATSIYA 194-201

Abduganiyeva Zebuniso Abduhafizovna

ILMIY DISKURSNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 202-205

Samatov Farxod Muminovich

O'ZBEK VA INGLIZ TILIDA "TV" SEMANTIK MAYDONI LEKSIK BIRIKLARINING SO'Z YASALISH XUSUSIYATLARI (ABBREVIATURALAR MISOLIDA) 206-210

Kendjayeva Zemfira

METAFORIK POLISEMIYANING LINGVISTIK YUMORI..... 211-216

Abdullayeva Nilufar Ramazonovna, Uzoqova Durdona Baxtiyor qizi

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA «HID», «IS» KONSEPTINING SEMANTIK TAHLILI 217-221

Saydullayeva Dilrabo Ilxom qizi

ALISHER NAVOIYNING "NASOYIM UL-MUHABBAT" TAZKIRASI VA SULAMIYNING "TABAQOT US-SUFIYA" ASARLARI O'RTASIDAGI MUSHTARAKLIKLAR 222-226

Шарапова Лола Станиславовна

ИЛЛЮЗИЯ И РЕАЛЬНОСТЬ В КОНТЕКСТЕ МАГИЧЕСКОГО РЕАЛИЗМА..... 227-232

Ҳакимова Мастура Файзиллаевна

ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК МАҚОЛЛАРИНИНГ МИЛЛИЙ ДУНЁ ТАСВИРИНИ АКС ЭТИШДАГИ АҲАМИЯТИ ВА ЛЕКСИК МАЪНОНИНГ РИВОЖЛАНИШИ (КЕНГАЙИШИ) 233-239

Mo'soyeva Hayitgul O'roqovna

"HEART" – "YURAK" SO'ZLI METAFORALARNING INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI KOGNITIV TAHLILI 240-245

Mamataliyeva Navbahor Xujamberdiyevna

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA TEZ AYTISHLARNING STRUKTURAVIY TAHLILI 246-250

Багаутдинова Ильмира Салаватовна

ВЛИЯНИЕ РОДНОГО ЯЗЫКА НА ПРОИЗНОШЕНИЕ В ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ 251-255

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Nuraliyev Oyatillo Abduvaliyevich

EFFECTIVE PRACTICES FOR DRAWING YOUNG TALENT TO UZBEKISTAN'S PUBLIC CIVIL SERVICE 256-268

Алиев Асилбек Кадирович

ВОПРОСЫ ОТГРАНИЧЕНИЯ МАССОВЫХ БЕСПОРЯДКОВ И ГРУППОВОГО ХУЛИГАНСТВА 269-275

Hong Weixing

INTERNATIONAL LAW AS THE FOUNDATION FOR THE DEVELOPMENT OF TRADE AND ECONOMIC RELATIONS BETWEEN UZBEKISTAN AND CHINA 276-284

Султанова Сабохат Алишеровна

ПЕРСПЕКТИВЫ ДАЛЬНЕЙШЕГО РАЗВИТИЯ ОЦЕНКИ РЕГУЛЯТОРНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 285-290

Jonuzoqova Yulduz Izzatulla qizi

O'ZBEKISTONNING AXBOROT TEXNOLOGIYALARI SOHASIDAGI TRANSMILLIY JINOYATLARGA QARSHI KURASH MASALALARI 291-298

Абдусамиева Дилрабо Абдувахоб кизи

ПРЕВЕНТИВНАЯ ФУНКЦИЯ ПОСТПЕНИТЕНЦИАРНОЙ РЕСОЦИАЛИЗАЦИИ 299-304

Khalikov Khayot

THE ROLE OF MODEL UNITED NATIONS IN SHAPING GLOBAL LEADERS AND LAWYERS: A CASE STUDY ON UZBEKISTAN'S YOUTH 305-311

Даулетова Динара Даулетовна

ПРИЧИНЫ И УСЛОВИЯ, СПОСОБСТВУЮЩИЕ ХИЩЕНИЮ ЧУЖОГО ИМУЩЕСТВА .. 312-317

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Толипов Бахтиёр Хамитович

БЎЛАЖАК ИҚТИСОДЧИЛАРДА АНАЛИТИК ТАФАККУРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ
САМАРАДОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ ПЕДАГОГИК ВОСИТАЛАРИ 318-324

Собирова Гулибарно Зайнитдин қизи

ТЕХНОЛОГИИ РАЗВИТИЯ НАВЫКОВ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ
РУССКОГО ЯЗЫКА 325-335

Xolmatova Ziroatxon Anvarovna

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING TASHXISLASH KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA
INNOVATION-METODOLOGIK YONDASHUVLAR 336-339

Abduxoliqov Sardor Safarovich

YOSH DZYUDUCHILARNI JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA HARAKATLI
O'YINLARNING O'RNI 340-344

Usmonova Mohizoda Avazjon qizi

GLOBOL TA'LIM MUHITIDA TALABALARNING MULOQOT MADANIYATINI INTEGRATIV
YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH TIZIMI 345-348

Xodjiyeva Zumrad

MEZONLARGA ASOSLANGAN BAHOLANISHNING CHEKLANGAN DOIRASI 349-352

Turdiyev Ismoil Allayorovich

OLIY TA'LIM HAYOTIDA MA'NAVIY-MA'RIFIY ISHLARNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI
HAQIDA 353-358

Ibadullaev G'ayrat Akmuradovich

BO'LAJAK FIZIKA-ASTRONOMIYA O'QITUVCHILARINING KOMPETENTLIGINI
RIVOJLANTIRISH METODLARI 359-364

Ishonkulov Sherali Sharifovich

TALABALARNING IJODIY QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA RAQAMLI
DASTURLARDAN FOYDALANISH 365-372

Raxmatov Rafik G'ayratovich

IMKONIYATI CHEKLANGAN O'QUVCHILAR RIVOJLANISHIDA TURMUSH TARZINI
SOG'LOMLASHTIRISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK
IMKONIYATLARI 373-378

Xalmuratova Shaxnoza Bekmurzaevna

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING RISKOLOGIK MADANIYATINI
SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI 379-383

Meliboyeva Nodira Qaxramanjanovna

MIRSODIQ TOJIYEV MEROSI (CHANG UCHUN YARATGAN ASARLARI MISOLIDA) 384-387

Qodirov Mirjalol Tolmasovich

TA'LIMDA GIPERMATNLI AXBOROT MODELLARINI QURISHNING ZAMONAVIY
TEKNOLOGIYALARI VA ASPEKTLARI 388-392

Karimova Aziza

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI SCAMPER TEXNIKASI ORQALI BOLALARNING KREATIV
TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHGA O'RGATISH METODIKASI 393-399

Nishonov Nodir Alimjanovich

BO`LAJAK O`QITUVCHILARDA FUTUROLOGIK TAHLIL QILISH KO`NIKMALARINI

RIVOJLANTIRISHNING MUHIM ASPEKTLARI 400-404

Xidirova Durdona Muxtorovna

SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA O`QUVCHI QIZLARNI IJTIMOIMADANIY

MUNOSABATLARGA TAYYORLASH MEKANIZMLARI 405-408

Received: 10 December 2024

Accepted: 15 December 2024

Published: 25 December 2024

Article / Original Paper

DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF STUDENTS USING DIGITAL PROGRAMS AS A TOOL

Ishonkulov Sherali Sharifovich

Bukhdu, teacher of the department of fine and applied arts

Abstract: the general purpose of teaching visual arts to schoolchildren is "to acquaint students with the riches of local and world visual arts, to understand reality, natural phenomena and life reflected in visual art. It is proposed to achieve the goal of "development of aesthetic perception of phenomena", "development of special artistic and creative abilities", creative and reconstructive imagination, imaginative thinking, and the use of digital programs to show feelings such as aesthetic feeling. It is difficult to respond to today's student without using technologies.

Keywords: fine arts/ creative ability/ current issue/ digital program/ special education/ ability development/ education/ aesthetic sense/ imaginative thinking.

TALABALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA RAQAMLI DASTURLARDAN FOYDALANISH

Ishonkulov Sherali Sharifovich

Buxdu, Tasviriy va amaliy san'at kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: oliy ta'lim o'quvchilariga tasviriy san'at bo'yicha ta'lim berishning umumiy maqsadi "o'quvchilarni mahalliy va jahon tasviriy san'at bo'yicha boyliklari bilan tanishtirish, tasviriy san'atda voqelikni, tabiat hodisalarini va unda aks ettirilgan hayot hodisalarini estetik idrok etish qobiliyatini rivojlantirish" maqsadga erishish, "maxsus badiiy va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish" taklif etiladi, ijodiy va rekonstruktiv tasavvur, xayoliy fikrlash, estetik tuyg'u kabi his – tuyg'ularni ko'rsatib berishda raqamli dasturlardan foydalanish kabi ilg'or texnologiyalardan foydalanmay turib, hozirgi davr talabaga javob berish qiyin. Shunday qilib, hozirgi vaqtda ta'limning dolzarb muammolaridan biri bu shaxsning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdir.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at/ ijodiy qobiliyat/ dolzarb muammo/ raqamli dastur/ maxsus ta'lim/ qobiliyatni rivojlantirish/ ta'lim/ estetik tuyg'u/ xayoliy fikrlash.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI10Y2024N51>

Kirish. Zamonaviy maktab ta'limi tizimi o'quvchilarni mahalliy va jahon tasviriy san'atining boyliklari bilan tanishtirish orqali estetik dunyoqarashni shakllantirish, badiiy ko'nikmalarni rivojlantirish, ijodiy qobiliyatlarni faol tarzda qo'llash imkonini berishga yo'naltirilgan. Bu jarayonda raqamli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati ortib bormoqda. Ushbu maqolada zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalarning tasviriy san'atga ta'siri, ularning yordamida o'quvchilarda ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlari va uning pedagogik jarayondagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Oliy ta'lim muassasalarida talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda raqamli dasturlardan foydalanish dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Shu asosda, tasviriy san'at ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirish vositasi sifatida raqamli dasturlardan foydalanishga e'tibor qaratilmoqda.

Tasviriy san'at ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali o'quvchilarda ko'rgazmali fikrlash, falsafiy, estetik hissiyot va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish imkoni yaratiladi. Ushbu imkoniyatlar an'anaviy san'at ko'nikmalaridan farqli ravishda talabalarning qiziqishini oshirish, ularni faol ijodiy jarayonga jalb qilish va dunyoqarashlarini boyitishga xizmat qiladi. Multimedia dasturlari yordamida o'quvchilarning vizual fikrlash qobiliyati va tasvirni estetik idrok qilishdagi imkoniyatlari oshadi. Shu bilan birga, o'quv jarayonida talabalar o'z-o'zini rivojlantirish va yangi bilimlarni mustaqil izlash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Zamonaviy umumta'lim maktabi ta'lim faoliyati orqali ijodiy shaxsni shakllantirishni ta'minlaydigan rivojlantiruvchi ta'lim tamoyillariga yo'naltirilgan. Lekin o'quvchilarni darsda faol ijodiy faoliyatga olib borishdan oldin ijodkorlikning tuzilishi, ijodiy qobiliyatlari, mexanizmlari va ularni rag'batlantirish yo'llarini tushunish kerak. Talabani ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning asosiy bosqichlari, metodologiyasi va bu rivojlanish jarayonini boshqarish qobiliyatini bilish zamonaviy pedagogikaning vazifalaridan biridir. Biroq, bu vazifani muammo bo'yicha boshqa maxsus tadqiqotlar bilan hamkorlikda va ushbu tadqiqotlarga, xususan, psixologiya va falsafaga tayangan holda muvaffaqiyatli hal qilish mumkin. Shuning uchun biz ijodkorlik fenomeni, shaxsning ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish va rivojlantirish masalasini tasviriy san'at fani nuqtai nazaridan ko'rib chiqdik. Falsafa, psixologiya va pedagogika kontekstida ijodiy qobiliyatlarni takomillashtirish muammosini retrospektiv tekshirish qobiliyatsiz odamlar yo'qligini aniqlashga imkon berdi. Har bir inson unga biror narsa qilish imkonini beradigan qobiliyatlarga ega va ularning xilma-xilligi va boyligi tufayli har bir kishi ko'p yo'nalishlarda muvaffaqiyatli rivojlanishi va bir qator faoliyat turlarida qobiliyatlarga qo'llanilishi mumkin. Ammo har bir kishi uchun ular individual, xususiyatga ega. Bundandan tashqari, insonga har qanday faoliyat turida zarur bo'lgan qobiliyatlar, ya'ni ijodiy qobiliyatlar berilgan.

S.S.Azimovning "Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini kompyuter texnologiyalaridan foydalanib takomillashtirish" mavzusidagi pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori dissertatsiyasida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetentligining pedagogik-psixolog xususiyatlari (kognitiv, texnologik, kreativ) produktivlik faoliyatini ta'minlash orqali kasbiy yo'naltirish umumkasbiy va ixtisoslik fanlari integratsiyasi asosida aniqlashtirilgan.

I.B.Kamolov[4]ning "Talabalargaga amaliya san'atni o'rgatishda kreativ loyihalashtirishni faollashtirish nazariyasi va metodikasi" mavzusidagi pedagogika fanlari doktorlik dissertatsiyasida kompozitsiya mashg'ulotlarida talabalarning kreativ fikrlash qobiliyatlarining integrativ xususiyatlari talabalar badily faoliyatini hissiy motivatsion, yo'naltiruvchi rejalashtiruvchi, mazmuniy jarayon, nazorat baholash kabi faoliyat komponentlarini tashkil etish asosida takomillashtirilgan.

Muhokama. O'zbekistondagi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarning o'zgarishi deyarli barcha faoliyat sohalari xodimlaridan yuqori ijodiy faollik, yangi narsalarni tez o'zlashtirib olish va ularga moslasha olish, olingan bilimlardan professional faoliyatda foydalanish qobiliyatini talab qilishiga olib keldi. Hozirgi vaqtda oliy ta'lim oldida turgan vazifalar ham o'zgardi.

Raqamli kompyuter texnologiyalari bugungi kunda inson faoliyatining deyarli barcha sohalarida mavjud. San'at ham bundan mustasno emas: bunday texnologiyalar o'z qo'llanilishini topib, musiqa, teatr va kinoda tobora keng tarqalmoqda. Biroq, bu tadqiqotda asosiy e'tiborimiz tasviriy san'atga qaratildi. Buning bir qancha sabablari bor. Ulardan asosiylari "tasvir va san'at o'rtasidagi o'ziga xoslik faqat so'nggi paytlarda jiddiy shubha ostiga olindi" va an'anaviy (raqamli bo'lmagan) tasviriy san'at yaqin vaqtlargacha ob'ekt (moddiy) tabiatga sodiq qolganligidir.

Raqamli kompyuter texnologiyalaridan foydalanish tasviriy san'atga asarni moddiy ob'ekt sifatida tushunishdan va o'ziga xoslikning ajralmas atributi sifatida yagonalikni tan olishdan voz kechishga imkon berdi. Shu bilan birga, asarni moddiy materialda ob'ektivlashtirishdan bosh tortgan holda, u badiiy muloqotning vizual tabiatini ham, tasviriy san'atdagi mimesis va texne rejimlarining rolini ham saqlab qolishga muvaffaq bo'ldi.

Raqamli kompyuter texnologiyalari nafaqat tasviriy san'atni sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqdi, uning tuzilishini tubdan o'zgartirdi, balki tasviriy san'atning o'zining san'at tizimidagi o'rnini qayta ko'rib chiqish zarurligini ham belgilab berdi. Dissertatsiya tadqiqot mavzusining dolzarbligi shundan iboratki, zamonaviy estetika va san'at tarixi doirasida raqamli kompyuter tasviriy san'ati hodisalari bilan bog'liq terminologiyaning yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi, estetikaning kategorik apparatini chuqur falsafiy qayta ko'rib chiqish zarurati raqamli san'atning tuzilishini aniqlash bilan belgilanadi.

Raqamli texnologiyalardan foydalanishda, bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchisi uning mazmuniga ko'ra bir qancha vazifalarni bajarishi mumkin. Faol foydalanish imkoniyatiga ega raqamli dasturlar quyidagi asosiy didaktik funktsiyalarni bajaradi:

- multimedia dasturlarini qo'llash evaziga talabalarda fanlarga qiziqishni rivojlantiradi;
- bunda ta'limning interfaolliigi tufayli talabalarining fikrlash qobiliyatlarini faollashtiradi va o'quv materialini o'zlashtirilishining samaradorligi oshadi;
- real holatlarda namoyish qilinishi qiyin yoxud murakkab bo'lgan jarayonlarni modellashtirish va ko'rish imkoniyatini berishi bilan muhim hisoblanadi;
- o'quv materiallarini o'zlashtirilishi faqat darajasiga ko'ra emas, balki talabalar erishgan mantiq va qabul qilishlarining darajasiga ko'ra ham samarali hisoblanadi;
- masofadan turib ta'lim olishni faqat o'zlashtiruvchi talabalar yoki internet ta'limi uchungina emas, balki sababsiz dars qoldirgan talabalar uchun ham tashkil etish imkoniyatini beradi;
- talabalarga mustaqil izlanish yo'li bilan materiallarni izlash, topish hamda muammoli masalalarga javob topish orqali ma'lum tadqiqot ishlarini bajarish uchun imkoniyat yaratadi.

Bunday raqamli dasturiy tizimlarini ta'lim jarayonida qo'llash, olingan natijalarni qayta ishlash, ulardan amalda foydalanish va uning natijalarini tahlil etish orqali ko'p sondagi talabalarining fan bo'yicha egallagan nazariy va amaliy bilimlarini tezgina avtomatik tahlil etish mumkin.

Grafik muharrir nashrlarda yuqori sifatli illyustratsiyalarni tanlash, yaratish va tartibga solish, qo'lyozmalar mazmunini yaxshilash uchun fotosuratlar, xaritalar va chizmalar kabi original materiallarni olish uchun kutubxonalar, arxivlar, muzeylar va kollektorlar bilan yaqindan hamkorlik qilish uchun mas'ul bo'lgan professionaldir.

Grafik muharrir dasturlari tasvirlarni yaratish, tahrirlash va qayta ishlash uchun ishlatiladi. Ular foydalanuvchilarga vektor grafiklari va rastarli tasvirlar bilan ishlash, grafik

elementlarni yaratish va o'zgartirish uchun turli texnologiyalardan foydalanish imkonini beradi. Grafik muharrirlar dizayn, illyustratsiya, fotografiya va internet-marketing kabi turli sohalarda kerak. Ular sizga yuqori sifatli tasvirlar va grafik elementlarni yaratishga imkon beradi, bu vositalar ijodiy jarayonning ajralmas qismi bo'lgan sohalarda ishni sezilarli darajada soddalashtiradi va tezlashtiradi. Tasvir muharrirlaridan foydalanishning muhim jihati foydalanuvchi ehtiyojlariga ko'ra tasvirlarni yaratish va tahrirlash imkoniyatidir. Grafik muharrirlar tasvirlar bilan murakkab operatsiyalarni bajarishga imkon beruvchi ko'plab vositalarni taqdim etadi, jumladan o'lchamini o'zgartirish, kesish, filtrlarni qo'llash, rang va yorqinlikni to'g'rilash va hokazo. Rasm muharrirlarining yana bir muhim jihati ularning JPEG, PNG, BMP kabi turli fayl formatlari bilan ishlash qobiliyatidir, bu esa foydalanuvchilarga tasvirlarni saqlash va ularni turli maqsadlarda ishlatish imkonini beradi. Grafik muharrirlar ham vektor, ham rastr grafiklari bilan ham ishlay oladi. Vektorli grafikalar o'lchamini o'zgartirganda sifatini yo'qotmaydigan yuqori sifatli tasvirlarni yaratish imkonini beradi. Bu xususiyat, ayniqsa, logotiplar, bannerlar, reklama materiallari va illyustratsiyalar yaratish uchun foydali bo'lishi mumkin. Grafik muharrirlar dizaynda, grafik elementlar va veb-sayt interfeyslarini yaratishda, samarali fotosuratlar va retushlarni yaratishda keng qo'llaniladi. Ryutush va dizayn sohasidagi eng mashhur grafik muharrirlardan biri Adobe Photoshop dasturidir. Umuman olganda, grafik muharrirlar ijodiy odamlar va ishbilarmonlar uchun zarur vosita bo'lib, ularga tasvirlarni tez va samarali qayta ishlash, grafik elementlar va materiallarni yaratish imkonini beradi.

Raqamli ma'lumotlarni qayta ishlash xizmatlari bugungi kunda tobora ommalashib bormoqda. Katta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlaydigan har bir kishi uning ko'rinishi va tuzilishi muammosiga duch keladi. Aynan shunday holatlar uchun maxsus xizmatlar yaratilgan. Raqamli ma'lumotlarni loyihalash bo'yicha xizmatlarning asosiy afzalliklaridan biri chiroyli va tushunarli diagrammalar, grafiklar, jadvallar va ma'lumotlarni taqdim etishning boshqa shakllarini yaratish qobiliyatidir. Ular murakkab ma'lumotlarni vizuallashtirishga, ma'lumotni idrok etishni yaxshilashga va undan foydalanishga imkon beradi. Bundan tashqari, bunday xizmatlar vaqtini tejaydi va hujjatlarni yaratish jarayonini soddalashtiradi. Tayyor shablonlardan foydalanib, siz hujjatni bajarish vaqtini sezilarli darajada qisqartirishingiz mumkin. Ba'zi xizmatlar avtomatik ravishda jadvallar, diagrammalar va ma'lumotlarni taqdim etishning boshqa shakllarini yaratish imkoniyatini ham taklif qiladi. Grafik muharrirlar boshqa materiallardan ajralib turadigan jozibali va samarali dizaynlarni yaratish uchun kerak bo'lgan vositalardir. U erda juda ko'p turli xil grafik muharrirlar mavjud va sizning ishingizga to'g'ri keladiganini tanlash siz qanday ish turiga va qanday vazifalarni o'ylaganingizga bog'liq.

Raqamli kompyuter tasviriy san'ati zamonaviy estetikaning nisbatan yangi muammoli sohasidir. Shu bilan birga, ushbu hodisani falsafiy va badiiy-estetik tushunishga urinishlarning aksariyati xorijlik mutaxassislar (P. Berkley, B. Vends, D. Lopes, A. Markus, K. Pol, F. Popper, G. Franke) tomonidan amalga oshirilgan. , R. Chan va boshqalar.). Ularning tadqiqotlarida rus tadqiqotchilarining raqamli kompyuter san'atining shakllanishi jarayoniga qo'shgan hissasiga deyarli e'tibor berilmagan[3].

Raqamli san'atning alohida bosqichlari (D.V. Galkin, D. Frank, J. Reyxard va boshqalar) hamda dasturiy ta'minot kabi raqamli kompyuter texnologiyalaridan foydalanish bilan chambarchas bog'liq bo'lgan san'atning alohida shakllari va yo'nalishlari tahliliga ko'plab tadqiqotlar bag'ishlangan. san'at va kod san'ati (B. Bant, B. Borevich, O. Goryunova, X. Candeira,

J. Cox, F. Kramer, P. Thayer, E. Huhtamo va boshqalar), tarmoq san'ati va brauzer san'ati (R. Green), T. Mogilevskaya, A. Shulgin va boshqalar), generativ va evolyutsion san'at (F. Galenter, V. Latham, G. Nes, M. Mohr, K. Sims va boshqalar), fraktal san'at (J. Briggs, K. Busey-Glucksmann, A.V Voloshinov, M. Turner va boshqalar), an'anaviy raqamli san'at (L. Wray, D. Krause, B. Lotka va boshqalar).

Tasviriy san'atda raqamli texnologiyalardan foydalanishni falsafiy tushunish bilan bog'liq ba'zi muammolar postmodernizm estetikasi (V.V.Bichkov, V.M.Dianova, N.B.Mankovskaya, D.A.Silichev va boshqalar), virtual hodisalar bilan bog'liq tadqiqotlar doirasida o'rgandilar.

Grafik muharrir - bu kompyuterda raqamli tasvirlarni (chizmalar, rasmlar, fotosuratlar) yaratish, ko'rish, qayta ishlash va tahrirlash imkonini beruvchi dastur (yoki dasturiy ta'minot to'plami).

Grafik muharrirlarning turlari:

Rastr grafik muharrirlari. Eng mashhurlari: Adobe Photoshop, Corel PaintShop Pro va AliveColors va bepul GIMP, Krita, Photofiltre, Paint.NET va Canva.

Vektor grafik muharrirlari. Eng mashhurlari: Adobe Illustrator, Corel Draw, Inkscape va Shareware Figma.

Gibrid grafik muharrirlar. Eng mashhurlari: RasterDesk (AutoCAD uchun), I/RAS B va I/RAS C (MicroStation uchun) va Spotlight. Adobe Photoshop-da vektorli grafikalar bilan ishlash uchun bir qancha funksiyalar, Adobe Illustrator va Corel Draw-da esa rastrli grafiklar bilan ishlash uchun bir qancha funksiyalar mavjud.

Adobe Illustrator – Adobe Inc. tomonidan 1985-yilda ishlab chiqarilgan vektor tasvirlar bilan ishlashga mo'ljallangan grafik dastur^[1]. Dastlabki versiyasi Apple Macintosh uchun mo'ljallangan. Illustrator Adobe Photoshopga hamroh bo'lgan dastur bo'lib, unda turli xil illustratsiyalar chizish, logotiplar yaratish va boshqa grafik dizaynga aloqador ishlarni qilish mumkin.

Adobe Illustrator - vektorli grafikalar (chizmalar) bilan ishlash uchun mo'ljallangan dastur hisoblanadi.

Yana bir ajoyib dasturlardan biri figma deb nomlanuvchi dastur. Bu dastur harakat rejasining bir turi bilan bog'liq. Prototipda dizayn fonga o'tadi, eng muhimi, u kerakli mahsulotni tezda topishi va buyurtma qilishi uchun qulaylikdir. Figma-da ular ilova yoki veb-saytning har bir ekranini chizishadi va ular orasidagi aloqani o'rnatadilar, ya'ni ular foydalanuvchi xatti-harakatlarini modellashtiradi.

Prototip veb-sayt yoki ilovaning skeleti, interfeys esa uning yuzidir. Belgilar, fikr-mulohaza shakllari, tugmalar, effektlar, ochiladigan ro'yxatlar - bularning barchasi o'rnatilgan vositalar yordamida yaratilgan.

Ilova yoki veb-saytni ishlatish uchun qulay qilish uchun uning elementlari mahsulotning dizayn tizimiga kiritilishi kerak. Ya'ni, har bir qism tanlangan uslubni takrorlashi va umumiy tushunchadan chetga chiqmasligi kerak.

Figma-da bir vaqtning o'zida barcha loyiha ekranlari bo'ylab elementlarning xususiyatlarini ko'chirish, masshtablash va o'zgartirish oson. Asta-sekin siz o'zingizning kutubxonangizni yaratishingiz mumkin - bu sizga loyihalar ustida tezroq va samarali ishlashga yordam beradi va bir xil ish uchun vaqtni behuda sarflamaydi.

Vektor grafikasi, vektor har doim interfeyslarni ishlab chiqishda ishlatiladi. Tasavvur qiling-a, sizda turli o'lchamlarda ko'p marta foydalanadigan belgi bor. Aftidan, siz katta piktogramma bilan suratga olishingiz va uni kichikroq qilishingiz mumkin.

Rasm hajmini o'zgartirganda, uning sifati buziladi. Va rasmlar vektor grafikalariga qaraganda ancha og'irroq. Rastrli grafiklarni ko'rsatish sifati esa ekranga juda bog'liq. Bularning barchasini ta'minlash mumkin emas.

Shuning uchun barcha piktogrammalar vektorda chizilgan va Figma'da buning uchun odatiy vositalar mavjud:

Masalan pero, yoki boshqacha qilib aytganda yozish uchun moslama bo'lgan elektron ruchka. Undan erkin shakllar yaratish uchun foydalanish mumkin. Ularni tahrirlash oson: ikki marta bosish orqali oz maqsadimizga erishishimiz mumkin va kerakli tugunni sozlab uni ruchkadek ishlatish mumkin.

Figma - bu onlayn tahrirlash vositasi. U prototiplar va interfeyslarni yaratish uchun ishlatilishi mumkin va vektor grafiklari bilan ishlash uchun juda mos keladi.

Photoshop - bu rastr grafikasi va fotosuratlarni retushlash bilan ishlashingiz mumkin bo'lgan muharrir. Figma ham, Photoshop ham murakkab va kuchli vositalardir. Ularni professional darajada o'zlashtirish uchun sizga kamida bir necha hafta yoki hatto oy kerak bo'ladi. Ammo Photoshop ancha murakkab: unda ko'proq imkoniyatlar mavjud.

Photoshop bir vaqtning o'zida hamma narsaning eng yaxshisini taklif qiladi, shuning uchun dasturning standart ish maydoni biroz chalkash ko'rinadi: juda ko'p vositalar, yorliqlar, ochiladigan menyular va ma'lumotlar panellari.

Figma unchalik ko'p sozlamalarga ega emas, shuning uchun uning interfeysi soddaroq ko'rinadi. Dastur faqat ikkita ish maydonini taklif qiladi: siz maketlarni yaratadigan grafik muharrir va loyihalarni boshqaradigan va jamoalar yaratadigan fayl menejeri.

Figma-ning o'zida eng so'nggi ma'lumotlar - bu nashr tavsiflari. Mahsulot blogida muntazam ravishda maqolalar chop etiladi. Agar siz ingliz tilini bilmasangiz, brauzerning o'rnatilgan tarjimonidan foydalaning.



1-rasm. Figma dasturidan foydalanib chizilgan mashina

Raqamli kompyuter san'atiga bag'ishlangan ko'plab asarlar yoki tasviriy san'atda raqamli texnologiyalardan foydalanish bilan bog'liq individual muammolarga qaramay, hozirgi vaqtda ushbu tadqiqot sohasida ikkalasini ham izchil talqin qilishga imkon beradigan yagona ilmiy faraz mavjud emas. Raqamli kompyuter san'ati fenomeni va uning individual shakllari va yo'nalishlari, shuningdek, zamonaviy san'atda raqamli texnologiyalardan foydalanish bilan chambarchas bog'liq bo'lgan turli hodisalar. Bundan tashqari, bugungi kunda raqamli tasviriy

san'atning shakl va yo'nalishlarini, shuningdek, san'at asarlarini yaratish jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish uslubiga qarab tasviriy san'at tizimining tuzilishini tasniflashning aniq ishlab chiqilgan tizimi mavjud emas. Raqamli texnologiyalarning san'atda keng tarqalishi natijasida zamonaviy rassomlarning ijodiy tafakkuri tabiatining o'zgarishi ham chuqur falsafiy tushunishni talab qiladi.

To'r dizayn tizimining muhim qismidir. Har qanday tartibda tartib va mantiqni yaratish uchun kerak. Figma-da barcha maketlar ish joylarida - ramkalarda chizilgan.

Bir nechta mutaxassislar loyiha ustida ishlayotgan bo'lsa, fayl tartibi muhim ahamiyatga ega. To'g'ri freymlar va qatlamlarni qidirmaslik uchun to'g'ri ketma-ketlik va nomlarni o'rnatish. Figma elementlar, qatlamlar va butun ramkalarning nomlarini o'zgartiradi va guruhlaydi. Ko'p sonli ramkalarda chalkashmaslik uchun ular bitta loyiha uchun bir nechta sahifalarni yaratadilar.

Shriftlar va ularning sozlamalari, ranglari va effektlari bitta dizayn tizimida uyg'un bo'lishi uchun o'zingizning uslublar kutubxonangizni yarating.

Ushbu vosita nafaqat matn uchun, balki ranglar palitrası uchun ham ishlaydi - ya'ni bitta loyiha doirasida siz to'liq uslublar kutubxonasini to'plashingiz mumkin. Shunday qilib, loyihada bir vaqtning o'zida bir nechta mutaxassislar ishlayotgan bo'lsa ham, dizayn birligini saqlab qolasiz.

outa loyd - bu ob'ektlar o'rtasida belgilangan chekinishlarni amalga oshiradigan va qo'shni modullarni avtomatik ravishda tekislaydigan funksiya. Bir nechta ishtirokchilar bir vaqtning o'zida Figma-da - Windows va MacOS-da ishlashi mumkin. Barcha o'zgarishlar avtomatik ravishda saqlanadi. Bundan tashqari, har qanday elementlarga sharh qoldirishingiz mumkin.

Figma-da ular prototiplar, veb-saytlar va ilovalar interfeyslari, piktogrammalar, taqdimotlar, logotiplar yaratadilar va foydalanish imkoniyatlarini sinovdan o'tkazadilar.

Figma-da mijozga prototipni namoyish qilish, jamoa bilan bir vaqtda ishlash va loyihani ishlab chiquvchilarga topshirish qulay.

Figma Photoshop va Illustrator o'rnini bosishi mumkin: u vektor va rastr grafiklarni ham qayta ishlaydi.

Windows va MacOS uchun bepul reja mavjud. Agar loyihada katta jamoa ishtirok etsa, pullik versiya kerak bo'ladi.

Xulosa. Raqamli kompyuter texnologiyalari ta'sirida tasviriy san'at tizimi tadqiqot ob'ekti bo'lib, ulardan foydalanish uning doirasida yangi badiiy shakl va yo'nalishlarni shakllantirishga olib keladi, shuningdek, ijodiy fikrlashga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Dizaynerlar u orqali rangli illyustratsiyalar, piktogrammalar, infografikalar, naqshlar, logotiplar, bosma materiallar va boshqalarni tayyorlash uchun foydalanadilar. Dastur "Adobe Photoshop"ga qaraganda birmuncha oson bo'lib, dizayn sohasiga endi kirib kelganlar uchun tavsiya qilinadi. Logo branding, poligrafiya, packaging sohalarida ishlovchi mutaxassislar ushbu dastursiz go'yoki "qo'lsiz" bo'lib qoladilar. Muharrir foydalanuvchiga o'z ijodiy g'oyalarini amalga oshirish imkonini beruvchi rasm chizish, shakllar yaratish, matn qo'shish va boshqa elementlarni taqdim etadi. Grafik muharrirning yana bir muhim xususiyati mavjud tasvirlarni tahrirlash imkoniyatidir.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Ишанкулов Ш.Ш. Определение параметров стандартной изометрии при помощи способа прямоугольного вспомогательного проецирования. Вестник науки и образования, 108-111
2. Горяева, Н.А. Первые шаги в мире искусства. – Москва: Просвещение, 1991. – 159 с. - Текст: непосредственный.
3. Изобразительное искусство 1-9 классы: программа / под редакцией В. С. Кузина. – Москва: Агар, 2006. – 46 с. - Текст: непосредственный.
4. Kamolov I.B. "Talabalar gaga amaliya san'atni o'rgatishda kreativ loyihalashtirishni faollashtirish nazariyasi va metodikasi" Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). Diss. – T.: 2017. – 153 b.
5. Неменский, Б. М. Мудрость красоты. – Москва: Просвещение, 1987. – 253 с. – Текст: непосредственный.
6. Ондоралов, Н. В. Материалы, инструменты и оборудование в изобразительном искусстве. – Москва: Просвещение, 1988. – 247 с. - Текст: непосредственный.
7. Ондоралов, Н. В. Цифровые программные комплексы в художественной графике. 272 с.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ S/10 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).